

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondui dovanota Magdalenos Kaciucevičius ekslibrisų kolekcija

Rimantas Tomas Buivydas

Algis Kliševičius

Stasė Žilienė

Kostas Dockus

Prof. Vaidotas JANULIS

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondą papildė Vokietijoje gyvenusios bibliotekininkės Magdalenos Kaciucevičius sukauptas gausus ir vertingas ekslibrisų rinkinys.

M. Kaciucevičius artimai bendravo su dailininke Ieva Labutyte, surengė ne vieną jos ekslibrisų parodą Vokietijos galerijose ir bibliotekose. Matyt, taip ir prasidėjo išsamesnis Magdalenos domėjimasis ekslibrisais, vėliau paskatinęs juos kolekcionuoti.

Šią kolekciją gavome M. Kaciucevičius paveldėtojos, jos dukterėčios Dianos Tschigas dėka.

Išties įdomią kolekciją sudaro 786 Lietuvos ir užsienio dailininkų iš 23 pasaulio šalių sukurti ekslibrisai.

Kolekciijoje vyrauja Lietuvos dailininkai – jų 81, plačiau pristatomi autoriai yra Ieva Labutyte, Virgilijus Burba, Algis Kliševičius, Mindaugas Petrusis, Alfonsas Čepauskas. Įdomiais darbais išsiskiria Aldona Kliševičienė, Kostas Dockus, Antanas Gedminas, Stasė Žilienė.

Iš užsienio menininkų 28 yra europiečiai, džiugu tarp jų matyti kaimyninių šalių menininkus – latvij Zigurdą Zužę ir estų Jurį Arraką. Darbai sukurti įvairiomis grafikos technikos, savaime pratęsia grafinių novelių-ekslibrisų naratyvą, byloja apie institucijas, asmenis.

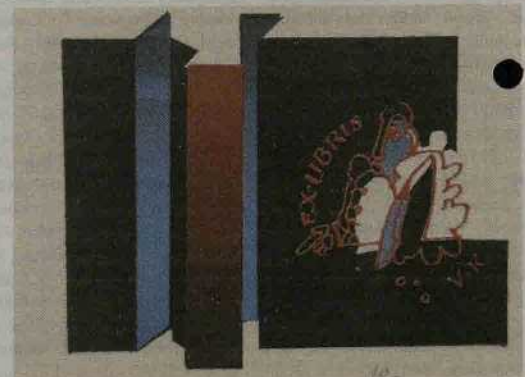
Nors ekslibrisai konkrečios vienos temos ar temų neturi, vis dėlto galima įžvelgti kūrėjus dominančių temų lauką – tai Mažosios Lietuvos, Klaipėdos krašto, tam regionui būdingos mažosios architektūros detalės, iš to krašto kilusių žymių

asmenybių grafiniai, dvasiniai portretai.

Mindaugo Petrusio šilkografijos technika sukurtuose ekslibrisuose dominuoja pilkšvas, sidabrinis koloritas, kamuotos formos, dinamiška, elegantiška linija. Ji charakteringa visai Mindaugo kūrybai. Prie tokių ekslibrisų priskirčiau rašytojai Ievai Simonaitytei ir dailininkei Ievai Labutytei skirtus ekslibrisus.

Dovanotoje kolekciijoje gausu I. Labutytės darbų, sukurtų daugiausia oforto, oforto akvatinos technika. Ekslibrisai subtilūs, jautrūs, turtingi faktūrų, poetiškos linijos draugyste subtiliai pereinantys į šrifto ritmiką ir poezijos kalbą. Nemažai darbų spalvingi, sukurti kitomis technika. Subtilus ekslibrisas, skirtas Šilutės knygos bičiulių draugijos Vydūno klubui.

Nukelta į 5 p.

Algis Kliševičius

Stasė Medytė

Aldona Kliševičienė

Marius Liugaila

Tadas Vėbra

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondui dovanota Magdalenos Kaciucevicius ekslibrisų kolekcija

Antanas Kmieliauskas

Valerijonas Jucys

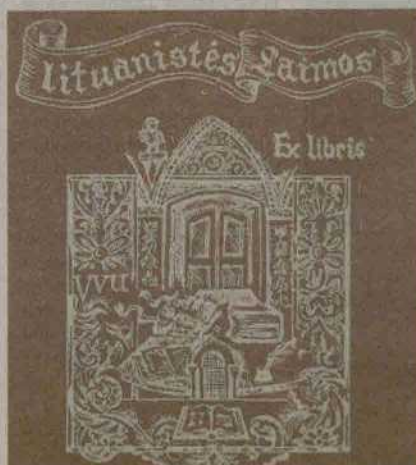
Stasė Medytė

Mindaugas Petrulis

Rimantas Dichavičius

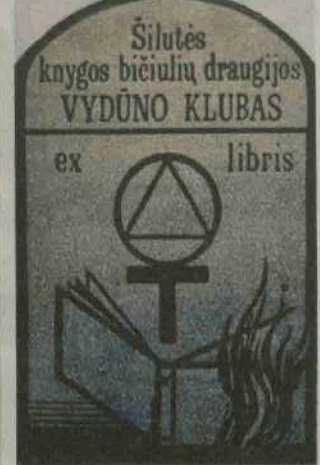
Ieva Labutytė

Valerijonas Jucys

Mindaugas Petrulis

Ieva Labutytė

Atkelta iš 4 p.

Kalbantis užkoduota ženklų kalba, bet drauge lengvai skaitomas ir pastebimas. Lituaništos Laimai sukurtas darbelis šilto kolorito, spindi savo šviesa tarsi nuoroda į švietišką lituanistikos veiklą, ritmiška raizinio linija deklamuoja architektūros poeziją Vilniaus universiteto skliautuose. Įtaigus, lakoniškas darbas.

Kolekciją svariai praturtina šviesaus atminimo profesoriaus Algio Kliševičiaus ekslibrisai. Elegantiškasis kaligrafas, anksčiau nardęs lakštines grafikas ir ekslibriso vandenyse, šiame aplanke mums pažeria puokštę šilkografijos kūrinių, skirtų kolegoms ir draugams. Spalvinių plokštumų ritmika įtraukia mus į Vinco Kisarausko ekslibriso kompozicijos ir jo kūrybos užkulius. O juodas matinis paviršius, sugerdamas nakties tylą, percina į Žitos ir Mindaugo ekslibriso kompozicijos lauką šmaikštauti su žvaigždėmis dangaus skliaute.

Savo charizma ir išskirtinumu šioje kolekcijoje ryškiai sužibantis maestro Alfonsas Čepauskas atrodo ir gerai pažįstamas, ir vėl naujai atrandamas. Autorius puikiai valdo įvairias grafikos technikas, ekslibrisų kompozicijose jaučiamas vidinis susikaupimas ir intelektualūs, struktūriški, lakoniški pasako-

jimai. Ekslibrisai „Ex muzicis Vy-gando Telksnio“, „XV Mednarodny kongres bled Slovenija Jugoslavija 1974“.

Tęsdamas šią apžvalgą negaliu apilenkti gero V. Čepausko bičiulio dailininko Valerijono Jucio. Jo šmaikštūs ekslibrisai sukurti linoraižinio technika tvirta vyriška ranka. V. Jucio kūryba dažnai persunkta bravūros, šmaikštaus humoro ir erotikos elementų. Autorius turi sukūręs savo stilistiką ir plastinę kalbą, kurią lengvai interpretuoja, pereinamas nuo vienos prie kitos temos. Ekslibrisai „Dalios, Alfredo Pusarauškų“, „D. Kauno“.

Šiame autorių būryje nelieka nepastebėti linoraižinio technika sukurti Stasės Medytės ekslibrisai. Žiūri ir stebiesi, kaip autorė lengva ranka valdo kaltukų armiją priversdama ją skrosti linoleumo paviršiumi ir palikti aiškią liniją, leidžiančią tuščiam kompozicijos laukui atsikvėpti, pajusti tylos grožį ir ramybę, o padarius pauzę prabilti tautosakos paukščių giesme. Ekslibrisai „Panevėžys 1917–1987 Dalia Melėnaitė“, „Vanda, Vytautas Šliūpai“.

Kitas ekslibriso meistras Antanas Kmieliauskas suskamba tapybiškais savita technika sukurtais darbais. Vienas jų – broliui Jeronimui Kmieliauskui skirtas ekslibrisas, vaizduojantis arklio galvomis puoštus lėkius (dar vadinamus stogo vētri-

nėmis lentomis ir dažnai aptinkamus liaudies architektūroje), tarp jų įkomponuota saulutė, o visa tai jungia fone vaizduojamas laimės šulinio fragmentas. Beje, reikia pasakyti, kad tapytojas J. Kmieliauskas buvo ilgametis Šiaulių universiteto dėstytojas.

Maloniai nustebau kolekcijoje aptikęs Šiauliečio grafiko Rimanto Tomo Buivudo J. Kriaučiuui skirtą ekslibrisą, visiškai nebūdingą šio autoriaus kūrybai. Monumentalus, apibendrintas ekslibrisas įtaigus tiek kompozicija, tiek grafiniu sprendimu.

Kaip jau minėjau, autorių sąrašas ilgas, visi su savo kūrybine patirtimi, matymo kampu ir požiūriu į ekslibrisą, tai – Tadas Vėbra, Stasė Žilienė, Marius Liugaila, Kostas Dockus, Aldona Kliševičienė, Rimantas Dichavičius ir daugelis kitų, čia nepaminėtų.

Kolekcija buvo kaupiama ne viena dešimtmetį, o ekslibrisų sukūrimo datos taip pat byloja ilgą laiko tarpą. Ekslibrisas, kaip aštrus kultūrinio proceso prieskonis, pastebi, išryškina istorijos, literatūros, politikos įvykius ir reiškinius. Jis Lietuvoje savitas, išskirtinis, išpuoselėtas.

Ši puiki dovana svariai praturtino Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondą ir papildo atskirų autorių rinkinius.